

Gotovinsko plaćanje

Papirne novčanice samim tim predstavljaju konkretne ugovore, jer sadrže potpis guvernera i broj ugovora (broj novčanice). Na ranim novčanicama mogao se videti i tekst u stilu „donosiocu ove banknote ima se isplatiti toliko i toliko vrednosti zlata ili srebra“, sa potpisom i garancijom države. Plaćanje gotovinom i dalje čini 75 do 95% transakcija u svim zemljama sveta, bez obzira na stepen prosečnog obrazovanja i tehnološkog razvoja. Prednosti gotovine su veoma jasne – svaki trgovac je mora prihvatiti, trgovcu je plaćanje zagarantovano onog trenutka kada je preuzeo novac u ruke (recimo, kod čekova ne postoji stoprocentna garancija isplate), ne postoje troškovi same transakcije i, ono što potrošači najviše vole a država ne, gotovina pruža potpunu anonimnost prilikom korišćenja.

Sa druge strane, novac takođe predstavlja robu, a proizvodnja i održavanje novčanica nisu jeftini, pa država, odnosno centralna banka zbog ovoga ima dodatne redovne troškove. Ocenjuje se da u zemljama stabilne ekonomije oko 0,25% novca traje 15-18 meseci, dok 12% traje preko 5 godina. U svakom slučaju, oko 2,5% novčanica svake godine se uništi i zamenjuje novima. Tu je i problem čuvanja i prenosa novčanica (potreban je bezbedan fizički prostor u vidu trezora za skladištenje, a tu je mogućnost pljačke u transportu), kao i falsifikovanje novčanica zbog koga se one moraju zaštititi brojnim sigurnosnim merama, koje ponovo dižu cenu proizvodnje. Svi ovi troškovi indirektno se prenose na korisnike gotovine.